

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 Correct taalgebruik wordt getoetst bij alle antwoorden van de kandidaat op open vragen. Voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik worden maximaal 4 scorepunten in mindering gebracht. Onder incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik moet worden verstaan: spelfouten, verkeerd woordgebruik en fouten in de zinsbouw inclusief verkeerde woordvolgorde. Zelfstandig gebruik van bijzinnen (als in: "Omdat ...") dient niet fout te worden gerekend. Herhaalde fouten dienen als afzonderlijke fouten te worden geteld. De fouten voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik dienen los van de inhoudelijke beoordeling te worden geregistreerd en de daarbij behorende aftrekpunten dienen bij de laatste beoordelingscomponent uit het correctievoorschrift te worden genoteerd.

Voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik dient de volgende aftrekregeling te worden gehanteerd:

0 fouten	0
1 fout of 2 fouten	1
3 of 4 fouten	2
5 of 6 fouten	3
7 of meer fouten	4

Bij een antwoord op een open vraag waarbij de kandidaat niet hoeft te antwoorden in een volledige zin, wordt niet de grammaticaliteit van het antwoord beoordeeld, maar de spelling wel. De reikwijdte van vakspecifieke regel 1 wordt hiermee voor antwoorden op deze open vragen beperkt.

Bij de beoordeling van de spelling dient uitgegaan te worden van de schrijfwijze volgens de Leidraad bij de Woordenlijst Nederlandse Taal (het Groene Boekje). Deze aftrekregeling geldt onverkort voor alle kandidaten.

- 2 Het is de kandidaat niet toegestaan telegramstijl te gebruiken bij vragen waarbij in volledige zinnen moet worden geantwoord. Voor een antwoord dat geheel in telegramstijl is weergegeven, dienen geen scorepunten te worden toegekend.
- 3 Voor alle open vragen met een maximum aantal woorden geldt: indien een kandidaat een vraag herhaalt alvorens hij/zij tot een antwoord komt, worden de woorden tot aan het eigenlijke antwoord (conform het beoordelingsmodel) niet meegeteld.
- 4 Wanneer een antwoord op een open vraag het maximum aantal woorden overschrijdt, worden alleen de woorden van het antwoord tot het toegestane maximum in de beoordeling betrokken met inachtneming van vakspecifieke regel 3.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag die betrekking heeft op de hoofdgedachte van de tekst worden 2 scorepunten toegekend.

Aan het juiste antwoord op de overige meerkeuzevragen wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1 Slimme computers: kunnen ze straks ook kunst maken?

1 D 1

2 **maximumscore 1**

De kern van een goed antwoord is:

De computer wint van de besten bij intuïtieve spellen (zoals schaken en go). / Het lukt steeds beter om computers intuïtieve beslissingen te laten nemen. / Computers zijn steeds beter op gebieden die mensen intuïtief benaderen.

Maximumlengte van het antwoord: 20 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

3 D 1

4 **maximumscore 5**

deskundige	ja	nee	onduidelijk
Jaap van den Herik	x		
Sacha Bronwasser			x
Blaise Aguëra y Arcas	x		
Eric Postma			x
Arnold Smeulders		x	

5 **maximumscore 1**

De kern van een goed antwoord is:

Kunst die gemaakt is door een computer is geen kunst / blijft een imitatie / bevat niet het onzekere element dat kunst tot kunst maakt. / Voor het vernieuwende van kunst blijven mensen nodig. / Kunst is mensenwerk.

Maximumlengte van het antwoord: 15 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

Vraag	Antwoord	Scores
6	<p>maximumscore 1</p> <p>De kern van een goed antwoord is: (Dit zou een voorbeeld zijn van een computer die kunst maakt) omdat de software met creatieve ideeën/invallen komt.</p> <p><i>Beoordeel de spelling en grammatica.</i></p>	
7	<p>maximumscore 1</p> <p>De kern van een goed antwoord is: (Dit zou geen voorbeeld zijn van een computer die kunst maakt), omdat er een mens nodig is om verder te gaan met de ideeën van de software.</p> <p><i>Beoordeel de spelling en grammatica.</i></p>	
8	C	1
9	<p>maximumscore 2</p> <p>De kern van een goed antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muziek gemaakt door mensen is muziek met gevoel/met een ziel / Muziek gemaakt door mensen is communicatie tussen mensen • Muziek gemaakt door een computer is zielloos / is geen communicatie <p><i>Beoordeel de spelling en grammatica.</i></p>	1 1
10	E	1
11	B	2

Tekst 2 ffw88 jonguh: is die digi-taal nou echt zo erg?

12	B	1
13	A	1
14	<p>maximumscore 1</p> <p>(alinea) 4</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Ook goed: (alinea) 5</i></p>	
15	<p>maximumscore 1</p> <p>(alinea) 10</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

16 maximumscore 1

(alinea) 12

17 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- Het gebruik van digi-taal volgt logische taalregels/is taal in ontwikkeling 1
- het gebruik van digi-taal is barbaars/foutief 1

Beoordeel de spelling en grammatica.

Opmerking

Ook goed (voor 2 scorepunten): een van onderstaande citaten

“De criticus ziet een slordig WhatsAppberichtje vol onvergeeflijke fouten, de aandachtige neerlandicus ziet taalontwikkeling in actie.” (regels 41-44) of “Die digi-taal lijkt eerder logisch dan barbaars te zijn,” (regels 106-107)

Beoordeel de spelling.

18 A 1

19 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

(Efficiëntie is belangrijk) omdat snelheid het belangrijkste is / omdat het snel moet gaan.

Beoordeel de spelling en grammatica.

20 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

Drie van de volgende:

- Correcte spelling is niet (zo) belangrijk.
- Zinnen mogen onaf/krom zijn.
- Emoticons en het herhalen van letters geven gevoelens en intonatie weer.
- De lengte van de boodschap is beperkt.

Beoordeel de spelling.

Opmerking

De antwoorden hoeven niet in de volgorde van de tekst te staan.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

21 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:
taalverdieping / Jongeren verdiepen zich meer in taal. / Jongeren lezen en schrijven meer. / Digi-taal is goed voor het metalinguïstisch bewustzijn (van jongeren).

Beoordeel de spelling.

22 A

1

23 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:
Leraren vrezen dat digi-taal opduikt in formele teksten/opstellen/sollicitatiebrieven.

Beoordeel de spelling en grammatica.

24 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:
De verwachting is dat laagopgeleide jongeren / jonge scholieren eerder digi-taal gebruiken in formeel taalgebruik dan hoogopgeleide jongeren / De verwachting is dat hoogopgeleide jongeren makkelijker kunnen schakelen tussen taalvarianten dan laagopgeleide jongeren / jonge scholieren.

Maximumlengte 25 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

Opmerking

Indien een van de groepen jongeren in de vergelijking niet specifiek genoemd wordt, maximaal 1 scorepunt toekennen.

25 B

1

26 maximumscore 1

“In deze maatschappij worden mensen nog beoordeeld op de schrijftaal in hun sollicitatiebrief.” (regels 179-182)

of

“Dan is het nuttig dat een sollicitant ‘Hij vindt’ schrijft, maar in een privé-appje naar zijn vriendin moet het snellere ‘Hij vind’ ook kunnen.” (regels 182-186)

Beoordeel de spelling.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

27 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:
 (Bennis zou het taalgebruik afkeuren) omdat hij vindt dat in formele situaties (bij voorkeur) de standaardtaal gebruikt moet worden / omdat hij vindt dat docenten kinderen de taalregels moeten aanleren.

Beoordeel de spelling.

28 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:
 (Bennis zou het taalgebruik goedkeuren) omdat de boodschap belangrijker is dan de spelling of het taalgebruik.

Beoordeel de spelling.

Tekst 3 WhatsAppchtig taalgebruik

29 B 1

30 maximumscore 2

- De kern van een goed antwoord is:
- WhatsApp is voor jongeren (al lang) vertrouwd / Het is vreemd dat docenten nu pas klagen over WhatsAppchtig taalgebruik (want het bestaat al lang). 1
 - Docenten gaan uit van een causaal verband (tussen taalgebruik in WhatsAppchtige apps en e-mail) 1

*Maximumlengte van het antwoord: 35 woorden.
 Beoordeel de spelling en grammatica.*

31 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:
 (Er wordt bezwaar gemaakt) tegen de redenering dat er een causaal verband bestaat tussen het gebruik van WhatsAppchtige apps en taalgebruik in e-mails (aan docenten).

Beoordeel de spelling.

Vraag	Antwoord	Scores
32	<p>maximumscore 2</p> <p>De kern van een goed antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het is onduidelijk hoe WhatsAppachtige omgangsvormen eruitzien. / Het is onduidelijk wat het probleem is van de docenten. • Het is niet bewezen dat WhatsAppgebruik van invloed is op het taalgebruik (van leerlingen). <p><i>Beoordeel de spelling en grammatica.</i></p>	<p>1</p> <p>1</p>
33	A	1
34	<p>maximumscore 1</p> <p>De kern van een goed antwoord is:</p> <p>Socialisatie is een verklaring voor het ongepaste/niet professionele taalgebruik van studenten in e-mails aan docenten. / Socialisatie is een verklaring voor het feit dat leerlingen e-mails schrijven waarin het taalgebruik niet voldoet aan de wensen van de docent.</p> <p><i>Beoordeel de spelling en grammatica.</i></p>	
35	C	1
36	A	1
37	A	1
38	B	2

Tekst 2 en tekst 3 Overkoepelende vraag

39 maximumscore 4

uitspraak	alleen tekst 2	alleen tekst 3	tekst 2 en tekst 3
1. De verloedering van taalgebruik als gevolg van het gebruik van digitale media wordt weersproken.			x
2. Digi-taal kent zijn eigen regels en is een vorm van taalontwikkeling.	x		
3. Docenten en studenten zijn opgegroeid met verschillende taalmiddelen die verschillende taalnormen kennen.		x	
4. Docenten vrezen invloed van het taalgebruik in digitale media op het formele taalgebruik van leerlingen of studenten.			x
5. Jongeren moeten, indien nodig, bewust gemaakt worden van de regels van professionele taal.			x

indien 5 goed

4

indien 4 goed

3

indien 3 goed

2

indien 2 goed

1

indien minder dan 2 goed

0

Incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik

40 Regeling met betrekking tot incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik in de antwoorden op open vragen

Voor fouten met betrekking tot incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik kunnen in totaal maximaal 4 scorepunten in mindering worden gebracht volgens onderstaande aftrekregeling:

0 fouten	0
1 fout of 2 fouten	1
3 of 4 fouten	2
5 of 6 fouten	3
7 of meer fouten	4

Zie Vakspecifieke regel 1 voor exacte aanwijzingen omtrent aftrek.

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 24 juni.

6 Bronvermeldingen

tekst 1	Laurens Verhagen, https://www.volkskrant.nl/tech/slimme-computers-kunnen-ze-straks-ook-kunst-maken~a4506035/ , 15 juli 2017 (geraadpleegd op 12 februari 2018)
tekst 2	Merel Straathof, Het Parool, 11 maart 2015
tekst 3	Lucas Seuren, http://www.neerlandistiek.nl/2017/03/13135/ , 9 maart 2017 (geraadpleegd op 13 november 2017)
tekstfragment 1	Robert van Gijssel, de Volkskrant, 7 september 2018
tekstfragment 2	https://www.monsterboard.nl/carriere-advies/artikel/chattaal-sollicitatiebrief (geraadpleegd op 24 oktober 2018)